

Nieuwe Schepping

Preek over Genesis 1:1

Te lezen: Genesis 1:1, Efeziërs 4:17-32
Kinderdienst
Zuilen, 2 september 1973

Meisjes en jongens,

De bijbel begint met ons te vertellen dat God de hemel en de aarde schiep. Nu denk je misschien: Waarom staat er niet gewoon dat God de hemel en de aarde maakte? Waarom moet de bijbel nu weer zo'n duur en deftig woord gebruiken als 'scheppen' toch is? Ik wil jullie - en ook de ouderen! - vanmorgen proberen duidelijk te maken, dat 'scheppen' niet alleen maar een duur klinkend bijbels woord is voor 'maken'. 'Scheppen' is volgens de bijbel iets heel anders dan 'maken'.

Op de jeugdclub of op school tijdens handenarbeid wordt er vast weleens zachte klei uitgedeeld. Met de opdracht daar iets van te maken: Een asbak, of een gezicht met een gekke lange neus. Dit is 'maken': uit een bepaald materiaal, klei of hout, of papier, iets fabriceren dat leuk of mooi of nuttig is. Om iets te kunnen maken heb je altijd materiaal nodig. Van 'niets' kun je niet 'iets' maken. En nu zijn we gekomen bij het grote verschil tussen iets 'maken' en iets 'scheppen'. Wie iets scheidt heeft daarvoor niet eerst materiaal nodig. Scheppen is zagezegd: Iets uit niets maken!

In onze alledaagse taal komt dit verschil er niet goed uit. Van het beroemde schilderij 'De Nachtwacht' zeggen wij dat het een schepping is van Rembrandt van Rijn. Maar daarmee bedoelen we niet dat Rembrandt voor dat schilderij geen verf, linnen en andere materialen nodig had. Maar in de bijbel betekent 'scheppen': iets uit niets maken. Maar wie van ons kan dan scheppen? Wie kan er nu 'iets' uit 'niets' maken? Wat zou jij zeggen, Joke, wanneer ik je zou vragen een collectezak te maken waarmee meneer Niessink straks voor een extra collecte rond zou kunnen gaan? Je zou waarschijnlijk zeggen: Dat kan ik niet, want ik heb daarvoor de spullen niet bij mij. Ik neem nu eenmaal geen lapjes fluweel, garen, ijzerdraad en hout mee naar de kapel! Niemand kan 'iets' uit 'niets' maken. Mensen kunnen niet scheppen. Scheppen kan alleen God.

In Genesis één lezen wij dat God de hemel en de aarde schiep. Dat wil dus zeggen: De hemel en de aarde zijn door God uit niets gemaakt. Toen God de hemel en de aarde ging scheppen had God daarvoor niet een grote hoop zand of een enorme stapel hout of ander materiaal klaarliggen. Toen God de hemel en de aarde ging scheppen, had God niets anders tot zijn beschikking dan zijn plannen, zijn liefde, zijn macht. Hemel en aarde zijn om zo te zeggen uitsluitend het product van Gods gedachten, liefde en macht. Daar zit niets anders door.

Wanneer jullie moeders voor jullie een blouse kopen, of een lange broek, kijken zij altijd waar deze van gemaakt zijn. Is de broek zuiver wol of zit er ook een kunststofje door? Hemel en aarde zijn zuiver liefde van God. Zij zijn voor honderd procent gemaakt van Gods bedoelingen en gedachten. Bij de schepping heeft God van geen enkel kunststofje, van geen enkel materiaal dat buiten Hem bestaat, gebruik gemaakt.

Is het belangrijk nieuws dat hemel en aarde niet gemaakt zijn van een of ander oer-materiaal, maar dat zij geschapen zijn, uit het 'niets' door Gods macht tevoorschijn geroepen zijn?

Geweldig belangrijk nieuws! Iedereen die weleens handenarbeid gedaan heeft weet, dat het materiaal dat je gebruikt voor een groot gedeelte bepaalt wát je kunt maken. Van klei kun je een kinderkopje boetsen. Maar van klei kun je geen boot maken die kan varen. Daar is klei te zwaar voor. Van papier kun je een feestmuts maken. Maar een hijskraan van papier zal niet lukken. Daarvoor is papier niet sterk genoeg. God maakte hemel en aarde niet van een of ander materiaal dat voorhanden was. Hij schiep hemel en aarde uit niets. Er was dus geen materiaal dat God in zijn werk beperkingen zou kunnen opleggen. Bij de schepping kon God ongehinderd zijn plannen uitvoeren. Zijn liefde kon ongehinderd haar gang gaan. En dat is belangrijk nieuws aan het begin van de bijbel!

Door de hele bijbel heen blijken mensen er moeite mee te hebben om God volledig gehoorzaam te zijn. Maar na Genesis één vers één kunnen mensen zich nooit voor hun ongehoorzaamheid verontschuldigen met de opmerking dat zij uit weerbarstig ongehoorzaam materiaal zijn gemaakt. Toen Adam in het Paradijs zondigde kon hij niet tegen God zeggen: Had u maar beter materiaal moeten gebruiken! Uw idealen waren te hoog gegrepen voor vlees en bloed! Ik ben maar mens! Adam was voor honderd procent geschikt om God te dienen. Hij was ervoor geschapen. Niet gemaakt van een weerbarstig kunststofje dat zijn beperkingen heeft. Maar honderd procent het werk van Gods liefde en bedoelingen.

De bijbel is het boek dat vertelt hoe God er alles aan doet om mensen een rijk en blij leven te laten leiden. Het is geweldig belangrijk dat de bijbel begint met te vertellen dat hemel en aarde niet gemaakt zijn. Maar geschapen zijn. Na Genesis één vers één weten wij tenminste dat Gods werk met hemel, aarde en mensen niet hoeft te mislukken omdat zij van ondeugdelijk materiaal zijn gemaakt!

Meisjes en jongens, als alle andere mensen zal het ook jullie vaak moeilijk vallen om Jezus volledig te dienen. De een heeft een driftig karakter dat hem parten speelt. Een ander heeft vrienden die hem plagen. Een derde kan niet alles onthouden wat uit de bijbel verteld wordt. Maar om deze redenen hoef je nooit aan jezelf te wanhopen! Want niemand is van nature te dom om Jezus te dienen. Of heeft een karakter dat daar niet geschikt voor is. Of leeft in te moeilijke omstandigheden om dat te kunnen doen. Je bent niet gemaakt uit materiaal dat eigenlijk niet deugd om Jezus lief te hebben. Want hemel en aarde - en ook jij - zijn niet gemaakt maar geschapen. Dat wil zeggen: uit het niets door Gods liefde tevoorschijn geroepen. Honderd procent product van Gods liefde. En daarom voor honderd procent geschikt om Jezus lief te hebben.

Amen.

Uitleg voor volwassenen

Er loopt een regelrechte lijn van het scheppingsverhaal naar de nieuwtestamentische geschiedenissen over Jezus Christus: Wat Jezus doet kun je in één woord samenvatten: Schepper. Hij sleutelt niet aan een mislukt leven totdat het er weer bij door kan, zoals sommigen aan een oude auto sleutelen tot deze met horten en stoten weer rijdt. Hij lapt kapotte verhoudingen tussen mensen niet op, zoals een schoenmaker een kapotte schoen oplapt. Het is niet mooi, maar vooruit, je kunt er tenminste weer mee vooruit....

Jezus is niet tot ons gekomen om ervan te maken wat ervan te maken valt. Hij is niet gekomen om te maken, maar om te scheppen. Als uit het niets roept Christus nieuwe mensen en straks een nieuwe wereld in het aanzijn. Het maakt voor Christus niet uit of u een geslaagd of een mislukt mens bent, want Hij bouwt niet verder op wat u Hem aan te bieden hebt. Hij begint met u volstrekt opnieuw. Hij maakt niet, uitgaande van wat voorhanden is, Hij scheidt, roept uit het niets in aanzijn. Vandaar dat Jezus het volgens de bijbel meer opheeft met de mislukten dan met de geslaagden.

Geslaagde mensen willen Jezus meestal alleen ruimte geven als degene die de kroon zet op hun goede opvoeding, op hun voortreffelijk karakter, op hun hoogstaande principes. Mislukte mensen hebben er minder moeite mee dat Jezus van voren af aan begint. Dat Hij niet maakt, maar scheidt uit het niets. Zij hebben toch niets te verliezen...

In een preek over Genesis één vers één heeft Maarten Luther gezegd: Uit niets heeft God hemel en aarde geschapen. Bedenk dan dat God pas wat met u kan beginnen wanneer u 'niets' bent geworden. Niets worden. Dat is ons grote probleem in de verhouding tot God. Wie zou niet graag die nieuwe mens worden, waarvan wij zojuist uit de Efeziërsbrief lezen? Een mens door Christus geschapen naar de wil van God. Van die door Christus nieuw geschapen mensen worden in Efeziërs vier dingen gezegd waarvan wij zouden willen dat zij van ons gezegd zouden kunnen worden.

Wanneer hij in toorn geraakt hoeft hij niet te zondigen, hebben wij gelezen. Een door Christus nieuw geschapen mens is niet iemand die nooit boos wordt, maar hij is iemand die in zijn boosheid niet zondigt. Hoe gemakkelijk laat je je in je boosheid gaan! Verlies je alle grenzen uit het oog. Ben je alleen bezig je woede te koelen en jezelf te laten gelden. Maak je alleen maar dingen stuk. Dat is zondigen in je boosheid: Jezelf laten gelden. Wat zijn daar de oorzaken van?

Je hebt als man je trots! Je hebt nu eenmaal altijd gelijk. Je hebt je goede naam die je moet verdedigen. Wat heb je veel! Wat ben je wat! Hoe meer je hebt, hoe meer je bent, des te meer redenen er zijn je te laten gelden. Christus wil u scheppen tot een mens die in zijn toorn niet zondigt. Het enige wat Hem daarbij in de weg staat bent uzelf met uw trots, met het gelijk dat u altijd hebt, met uw goede naam die u moet verdedigen.

Volgens Luthers woorden: u moet eerst niets worden. Volgens de woorden van de apostel Paulus: U moet eerst sterven, sterven met Christus. Sterven is: niets worden. Met Christus sterven wil zeggen: Erkennen dat Jezus' dood op Golgotha in feite uw eigen dood is. Belijden dat u en al wat u hebt en bent, alleen maar verdient ter aarde besteld te worden. Wie niets is geworden is klaar voor Gods scheppend werk, want wie met Christus is gestorven staat met Hem op tot een nieuw leven.

Van die Christus nieuw geschapen mens lezen wij uit Efeziërs vier dat geen liederlijk woord uit zijn mond komt, maar dat hij woorden spreekt die opbouwen, woorden waardoor anderen genade ontvangen.

Met je mond ben je eigenlijk voortdurend bezig je eigen plaats onder de mensen veilig te stellen. Op de fabriek ben je snel de getapte jongen wanneer je iedere dag een nieuwe schuine mop weet te vertellen. Als vrouw mag je elke morgen koffievisite verwachten wanneer je altijd de laatste buurtnieuwtjes weet te vertellen. Gebeurt het u weleens dat u misselijk bent van uw eigen verhalen en praatjes, die u verkoopt om uw positie onder de mensen veilig te stellen?

U mag het bidden: God schep mij tot een nieuw mens die woorden spreekt waardoor anderen genade ontvangen. Schep mij tot een mens die onder zijn collega's gewaardeerd wordt als iemand die goede raad geeft. Schep mij tot een vrouw, waarbij de buurvrouwen graag op bezoek komen omdat zij weten van hart tot hart te kunnen spreken.

Wat staat Christus in de weg u tot zo'n man, zo'n vrouw te scheppen?
Uzelf met uw positie van de getapte jongen of de gevierde babbelaarster.
Volgens Luther: u moet eerst niets worden. Volgens Paulus: u moet eerst sterven als getapte jongen of gevierde babbelaarster. Een nieuwe schepping worden.
Dat is: met Christus sterven en opstaan.

Amen.